

Vedtægter for Den Danske Presses Fællesindkøbs-Forening

Rådsmødet den 28. april 1999

1. Resumé

Den danske Presses Fællesindkøbs-Forening har den 30. juni 1998 anmeldt foreningens vedtægter. Foreningen har under henvisning til konkurrencelovens § 8, stk. 1, ansøgt om en individuel fritagelse for så vidt angår foreningens vedtægtsbestemmelser om købspligt og bindingsperiode for medlemmernes aftag af avispapir.

Leverancerne fra Den Danske Presses Fællesindkøbs-Forening dækker forbruget af avispapir hos samtlige dagblade og en væsentlig del af forbruget ved produktion af fag- og distriktsblade. I 1997 var foreningens omsætning af avispapir på ca. 1,15 mia.kr. svarende til ca. 95 pct. af det samlede danske forbrug.

Ifølge foreningens vedtægter er et medlem af foreningen forpligtet til at købe hele sit forbrug af avispapir hos foreningen. Et medlem kan kun frigøre sig fra denne købspligt ved at udtræde af foreningen. Udtræden af foreningen kan ske med mindst 2 års varsel til en 1. januar. Foreningens medlemmer er således bundet til at aftage hele deres forbrug af avispapir i en periode af 2 - 3 års varighed.

Endvidere indeholder vedtægterne en bestemmelse om, at et medlem, der afhænder den virksomhed, der danner grundlag for hans medlemskab, er forpligtet til at pålægge køberen en forpligtelse til at indtræde i sælgers pligter overfor foreningen.

Efter en gennemgang af vedtægterne har styrelsen ikke konstateret, konkurrencebegrænsende regler i de øvrige vedtægtsbestemmelser.

Styrelsen finder, at den kombinerede virkning af vedtægtsbestemmelserne om købspligt og bindingsperiode begrænser andre leverandørers muligheder for at anvende prisen som konkurrenceparameter og medlemmernes mulighed for at vælge papirleverandør. Denne begrænsning gælder også for de virksomheder, som indtræder i foreningen i kraft af bestemmelsen om medlemmernes pligt til at pålægge en køber at indtræde i foreningen.

De omhandlede vedtægtsbestemmelser er således omfattet af konkurrencelovens § 6, stk. 1.

Betingelserne for at meddele en individuel fritagelse, jf. § 8, stk. 1 er ikke til stede, da bindingsperioden kombineret med den eksklusive købsforpligtigelse er unødvendig restriktiv, jf. § 8, stk. 1, nr. 3.

En reduktion af bindingsperiodens varighed eller en reduktion af købspligtens omfang - eller en kombination heraf - ville opfylde betingelserne for at meddele en fritagelse.

2. Afgørelse

Det meddeles Den Danske Presses Fællesindkøbs-Forening

- at bestemmelserne i vedtægternes § 3.1 om købspligt for medlemmernes avispapirforbrug
- at bestemmelserne i vedtægternes § 13.1 om udtræden af foreningen
- at bestemmelserne i vedtægternes § 2.4 hvorefter et medlem, der afhænder den virksomhed, der danner grundlag for medlemskab af foreningen, skal pålægge køberen af virksomheden en forpligtelse til at indtræde i medlemmets forpligtelser overfor foreningen

er konkurrencebegrænsende, jf. konkurrencelovens § 6, stk. 1.

Det meddeles videre, at betingelserne for en fritagelse – jf. lovens § 8, stk. 1 – ikke er opfyldt.

Der meddeles Den Danske Presses Fællesindkøbs-Forening påbud om at ophæve bestemmelserne i vedtægternes § 3.1, § 13.1 og § 2.4, jf. lovens § 6, stk. 4, jf. § 16, stk. 1, nr. 1. Ophævelsen skal ske med virkning fra den 29. juli 1999, jf. overgangsbestemmelserne i konkurrencelovens § 27, stk. 4.

3. Sagsfremstilling

Den Danske Presses Fællesindkøbs-Forening har den 30. juni 1998 anmeldt foreningens vedtægter. Foreningen har ansøgt om en fritagelse i medfør af konkurrencelovens § 8, stk.1 for vedtægtsbestemmelserne om købspligt og bindingsperiode. Styrelsen har fundet, at vedtægtsbestemmelserne om sælgers pligt til at pålægge en køber at indtræde i foreningen også bør underkastes en konkurrenceretlig vurdering.

Foreningens formål

Foreningens formål er at indkøbe avispapir og andre varer med henblik på videresalg til medlemmerne til anvendelse i medlemmernes egen virksomhed. Foreningen kan endvidere levere avispapir og andre varer til virksomheder, hvori et medlem eller flere medlemmer tilsammen har en væsentlig indflydelse i kraft af ejerskab eller på anden måde.

I det omfang, det er foreneligt med foreningens formål, kan foreningen tillige drive rederi-, stevedore- og pakhushvirksomhed samt yde teknisk bistand og anden service til medlemmerne.

Efter bestyrelsens nærmere bestemmelser kan foreningen sælge avispapir og andre varer til ikke-medlemmer.

Medlemskab

Medlemskab af foreningen kan opnås af fysiske eller juridiske personer, der driver virksomhed i Danmark med udgivelse af mindst et dagblad. Et medlem, der ikke længere opfylder denne betingelse, kan efter generalforsamlingens godkendelse forsætte som B-medlem. B-medlemmer har ikke stemmeret på generalforsamlingen.

Et nyt medlem skal i forbindelse med indmeldelsen betale et kapitalindskud til dækning af driftskapital plus et beløb, svarende til en forholdsmæssig andel af foreningens formue. Ved udtræden får medlemmet udbetalt kapitalindskuddet plus en forrentning heraf samt den indbetalte andel af foreningens formue plus en andel af den tilvækst i foreningens formue, som er sket i medlemsperioden. Udbetalingen sker umiddelbart efter godkendelsen af regnskabet for det regnskabsår, hvor udmeldelsen træder i kraft. Foreningens bestyrelse kan dog bestemme, at medlemmets formueandel af hensyn til foreningens økonomiske forhold udbetales i rater over en periode på maksimalt 5 år.

Priser og overskud

Avispapir leveres til en pris, der er ens for alle medlemmer.

Foreningens overskud anvendes - efter generalforsamlingens beslutning - til konsolidering af foreningen og til udlodning til medlemmerne. Udlodningen fordeles mellem de enkelte medlemmer i forhold til deres køb af avispapir målt i tons.

Sagens genstand

Foreningens vedtægter indeholder bestemmelser om købspligt og bindingsperiode for avispapir. Endvidere bestemmer vedtægterne, at et medlem, der afhænder sin virksomhed, skal pålægge køberen en forpligtelse til at indtræde i medlemmets forpligtelser overfor foreningen.

Bestemmelser om *købspligt* fremgår af vedtægternes § 3.1. Bestemmelsen er sålydende:

"Ethvert medlem er forpligtet til at købe hele sit forbrug af avispapir til udgivelse af dagblade og distriktsblade samt til trykning af andre publikationer mv. hos foreningen. Den omstændighed, at

et medlem træffer aftale med en anden virksomhed om trykning af medlemmets publikationer, fritager ikke medlemmet for købsforpligtelsen. Som et medlems forbrug anses tillige avispapir, der anvendes i virksomheder, hvori medlemmet eller flere medlemmer tilsammen har en væsentlig indflydelse i kraft af ejerandel eller på anden måde".

Hvis et medlem overtræder denne bestemmelse kan bestyrelsen pålægge medlemmet at betale en konventionalbod, jf. § 14.1 i vedtægterne. Bodens størrelse fastsættes efter overtrædelsens grovhed, herunder under hensyntagen til den fortjeneste, medlemmet har opnået ved at indkøbe avispapir udenom foreningen.

Bestemmelsen om *udtræden af foreningen* fremgår af § 13.1, hvori det hedder:

"Et medlem kan udtræde af foreningen med mindst 2 år varsel til en 1. januar"

Bestemmelsen vedrørende medlemmets forpligtelser ved salg af virksomheden fremgår af § 2.4, der er sålydende:

"Hvis et medlem afhænder den virksomhed, der danner grundlag for hans medlemskab af foreningen, skal medlemmet pålægge køberen af virksomheden en forpligtelse til at indtræde i medlemmets forpligtelser overfor foreningen."

Bestemmelserne om aftagepligt og udtræden af foreningen indebærer, at et medlem er forpligtet til at indkøbe hele sit forbrug af avispapir i en periode på 2-3 år.

Markedet

Produktmarkedet for papir omfatter avispapir, rotationspapir, finpapir, karton og emballagepapir. Avispapir adskiller sig fra de øvrige former for papir med hensyn til kvalitet, format og pris.

Det relevante produktmarked kan således afgrænses til at omfatte markedet for avispapir.

Det samlede danske forbrug af avispapir beløb sig ifølge foreningen til 1,21 mia. kr. i 1997. Foreningens salg af avispapir udgjorde i samme år 1,16 mia. kr. eller 233.000 tons svarende til ca. 95 pct. af det samlede forbrug.

Den resterende del af avispapirmarkedet dækkes af grossister, agenter og fabriksdatterselskaber. Disse virksomheders kunder omfatter et mindre antal rotationstrykkerier, der anvender avispapir til udgivelse af reklameaviser, kataloger og øvrige civiltrykpgaver. De pågældende rotationstrykkerier har et årligt forbrug på 1.000 - 2.000 tons.

Det relevante geografiske marked er Danmark, idet foreningen kun optager fysiske eller juridiske personer, som driver virksomhed i Danmark, jf. § 2.1 i vedtægterne. Da avispapir udgør en standardvare, der ikke er pålagt handelsrestriktioner, vil det danske marked også være udsat for en potentiel konkurrencepåvirkning fra avispapirgrossister på det europæiske marked.

Hele det danske forbrug af avispapir importeres.

Det vesteuropæiske marked for papirfremstilling er præget af en række meget store virksomheder. Det samlede vesteuropæiske forbrug var på ca. 8,1 mio. tons i 1997.

Foreningens aktiviteter

Foreningens salg dækker hele forbruget hos samtlige dagblade og en væsentlig del af avispapirforbruget ved produktion af fag- og distriktsblade.

Foreningens medlemskreds omfatter 31 A-medlemmer og 11 B-medlemmer. A-medlemmerne tegner sig for langt den største del af omsætningen.

De 5 største kunder er De Berlingske Blade A/S, A/S Dagbladet Politiken, Jyllands-Posten A/S, Dansk Avistryk A/S og Aarhus Stiftstidende A/S.

Foreningens samlede mængdemæssige køb af avispapir - der er af størrelsesordenen 240.000 tons pr. år - sker direkte hos udenlandske, fortrinsvis skandinaviske producenter.

Foreningen har således kontinuerlige forretninger med seks skandinaviske papirproducenter, to finske (UPM-Kymmene og Enso) tre svenske (Stora, Mode Holmen og SCA) og en norsk (Norske Skog), som alle har en omsætning på 10-50 mia.kr. Foreningen har indgået aftaler med disse leverandører, hvori foreningen har forpligtet sig til at aftage faste kvantiteter til faste priser. Aftalernes løbetid afhænger af en konkret vurdering af markedsforholdene. Foreningen har således indgået kontrakter af 3 år varighed og undtagelsesvis for 6 måneder ved meget turbulente markedsforhold. For nærværende indgår foreningen kontrakter af et års varighed. Fra hver producent aftages ca. 30.000 til 60.000 tons avispapir pr. år.

Foreningen forestår selv hjemtagning og oplagring af avispapir.

Hjemtagningen sker med et specialskib, som for halvpartens vedkommende ejes af foreningen. Skibet kan laste 3.600 tons papir og er særlig indrettet til at håndtere og laste avispapir i størrelser og omfang, som passer til foreningens aftag. Foreningen ejer endvidere lagerfaciliteter i Ålborg, Århus, Kolding og København. Det er foreningens skøn, at genanskaffelsesværdien for lagerfaciliteterne udgør ca. 80. mio.kr. og ca. 55 mio.kr. for foreningens halvpart af specialskibet.

Udover avispapir sælger foreningen finpapir, reprovarer, farver mm. Salget af andre varer beløb sig til 220 mio. kr. i 1997.

Der er ingen lovmæssige bestemmelser, der hindrer adgangen til det danske marked for avispapir.

Foreningens argumentation

Som nævnt har foreningen søgt om en individuel fritagelse i medfør af konkurrencelovens § 8, stk. 1, for så vidt angår vedtægtsbestemmelserne om købspligt og bindingsperiode. Endvidere skal der foretages en bedømmelse af vedtægtsbestemmelsen om sælgers pligt til at pålægge køber at indtræde i foreningen.

Det bemærkes, at foreningen ikke har anmodet om en erklæring om ikke-indgreb.

Købspligt og bindingsperiode (§§ 3.1 og 13.1 i vedtægterne)

§ 8, stk. 1 nr. 1

Ifølge konkurrencelovens § 8, stk. 1, nr. 1 skal aftalen bidrage til at styrke effektiviteten i distributionen af varer eller tjenesteydelser.

Herom har foreningen anført, at køb direkte hos producenter indebærer en prismæssig fordel for foreningen set i forhold til køb hos papirgrossister, der er det eneste foreliggende alternativ for foreningens medlemmer. Foreningen har i denne forbindelse oplyst, at avispapirprisen ved køb gennem mellemlid ligger 5 – 15 pct. over foreningens pris.

Køb hos producenterne er imidlertid betinget af, at den indkøbte mængde overstiger en vis "kritisk masse" og er videre betinget af, at foreningen selv forestår hjemtransport og oplagring.

Foreningen har herefter anført, at foreningens adgang til at købe store mængder avispapir forudsætter, at foreningen har sikkerhed for, at det indkøbte avispapir kan afsættes til foreningens medlemmer. Såfremt købspligten blev fjernet eller købspligtens tidsmæssige udstrækning blev indskrænket, ville det medføre risiko for, at foreningen ikke længere kunne købe avispapir direkte hos producenterne, hvorved udgifterne til indkøb af avispapir ville stige væsentligt.

Foreningen har endvidere anført, at bestemmelserne om aftagepligt og bindingsperiode er med til at opretholde forsyningssikkerheden for avispapir.

Dette skyldes, at foreningen - som følge af bestemmelserne om bindingsperiode og aftagepligt - har adgang til at oplagre store mængder af avispapir. Lagrene kan således dække forbruget i ca. 1 måned. Efter foreningens skøn vil de færreste dagblade råde over så betydelige økonomiske ressourcer, at de hver for sig ville være i stand til at opretholde et tilsvarende sikkerhedslager.

Videre er det anført, at foreningen ejer lagerfaciliteter og driftsmidler af betydelig værdi. For at sikre en rimelig forrentning af disse aktiver må foreningen betinge sig, at medlemmerne i en vis periode indkøber avispapir gennem foreningen.

Videre har foreningen anført, at salgsprisen er den samme overfor alle medlemmer, hvilket navnlig kommer de mindre aviser til gode.

§ 8 stk. 1, nr. 2

Aftalen skal sikre forbrugerne en rimelig andel af effektivitetsgevinsten.

Herom har foreningen anført, at den prismæssige fordel, som er forbundet med bestemmelserne om købspligt og bindingsperiode, indebærer, at produktionsomkostningerne for danske dagblade reduceres med den konsekvens, at avispriserne holdes nede til gavn for forbrugerne.

§ 8, stk. 1, nr. 3

Aftalen må ikke pålægge virksomhederne begrænsninger, som er unødvendige for at opnå aftalens formål.

Hertil har foreningen anført, at bestemmelserne om købspligt og bindingsperiode sikrer, at medlemmerne kan erhverve avispapir til favorable priser og tillige medfører en høj grad af forsyningssikkerhed.

§ 8, stk. 1, nr. 4

Aftalen må ikke give virksomhederne mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer.

Herom har foreningen anført, at bestemmelserne om købspligt og bindingsperiode forhindrer, at medlemmerne inden for en periode på 2-3 år opretter konkurrerende indkøbsforeninger.

Endvidere har foreningen anført, at bestemmelserne om købspligt ikke afskærer ikke-medlemmer fra at erhverve avispapir gennem foreningen eller papirgrossister.

Bindingsperiodens længde

Efter § 13, stk. 1 kan et medlem udtræde af foreningen med mindst to års varsel til den 1. januar, svarende til en bindingsperiode på 2 - 3 år.

Foreningen har begrundet bindingsperiodens varighed med, at der herved sikres mulighed for at afsætte papir, som er indkøbt på kontrakter af mere end et års varighed. Såfremt varslet var kortere, ville foreningen risikere, at allerede indkøbte papirmængder ikke kunne afsættes, hvilket kan medføre tab. I sidste ende ville foreningen ikke uden store økonomiske risici være i stand til at erhverve de store kvanta af papir, som er forudsætningen for, at foreningen kan handle direkte hos producenterne.

Endvidere har varslets længde til formål at sikre foreningen en rimelig tid til at tilpasse kapacitetsomkostningerne i form af lagre, skibe mv.

Overdragelse af medlemskab ved salg af virksomhed (§ 2.4 i vedtægterne)

Som nævnt er et medlem, der sælger den virksomhed, der danner grundlag for hans medlemskab af foreningen, forpligtet til at pålægge køberen at indtræde som medlem af foreningen.

Ifølge foreningen er hovedformålet med denne bestemmelse at sikre, at foreningen ikke lider tab i forbindelse med en virksomhedsoverdragelse. Skete overdragelsen uden samtidig overdragelse af medlemsskabet – og dermed købspligten – ville det pågældende dagblads avispapirforbrug ikke nødvendigvis blive indkøbt hos foreningen. Dette indebærer, at forudsætningerne for de aftaler, som foreningen har indgået med sine leverandører, brister. Foreningen risikerer herved at lide tab i form af ekstra udgifter til opmagasinerings mv.

Bestemmelsen har herudover til formål at hindre en omgåelse af bestemmelserne om aftagepligt. Dette kunne således være tilfældet, hvis et medlem, der drev virksomhed i selskabsform, overdrog sin virksomhed til et nyt selskab, der herefter videreførte virksomheden. Ved en overdragelse af virksomheden – i form af overdragelse af aktiver og passiver – ville det være muligt at undlade visse passivposter, herunder selskabets pligt til at aftage avispapir fra foreningen.

Ifølge foreningen har bestemmelsen ikke givet anledning til tvister eller problemer.

EU-praksis på området

Til belysning af Kommissionens syn på eksklusive købsforpligtelser og bindingsperioder kan nævnes beslutningerne vedrørende sagen om det nederlandske andelsselskab Coöperative Stremsel en Kleuselfabriek (1980, EFT L 51, s.19) og Schlegel/CIPO-sagen (1983, EFT L 351, s.20).

Sagen om Coöperative Stremsel en Kleuselfabriek omhandlede en aftale om produktion af osteløbe indgået mellem ca. 40 nederlandske andelsmejerier, som repræsenterede mere end 90\% af den nederlandske mejeriindustri. Aftalen pålagde deltagerne, at aftage deres samlede forbrug af osteløbe hos selskabet.

Kommissionen fandt, at den pågældende aftale var omfattet af forbudet mod konkurrencebegrænsende aftaler i artikel 85, stk.1.

I relation til artikel 85, stk. 3 fandt Kommissionen, at de to første betingelser (om fremme af effektivitet og sikring af forbrugernes andel af fordelene) var opfyldt. Derimod fandt Kommissionen, at den tredje betingelse for fritagelse ikke var opfyldt, idet de fordele, som aftalen gav, kunne opnås gennem mindre restriktive foranstaltninger end en 100 procent eksklusivaftale, f.eks. ved hjælp af en købsforpligtelse, der alene gjaldt for en del af efterspørgslen eller en forpligtelse til give et vist varsel ved udtræden.

Endvidere fandt Kommissionen, at den fjerde betingelse for fritagelse ikke var opfyldt, idet konkurrencen stort set var udelukket på næsten hele det nederlandske marked.

Sagen blev indbragt for Domstolen, der stadfæstede Kommissionens beslutning. (Dom af 25.3.1981, sag 61/80, Sml. s. 851).

I Schlegel/CIPO-sagen havde det amerikanske selskab Schlegel, som fremstiller tætningslister til døre i bl.a. motorkøretøjer, indgået aftale med en fransk underleverandør til bilindustrien, CIPO. Ved aftalen blev det pålagt CIPO udelukkende at købe en såkaldt "vire", som skulle bruges ved afstivning af tætningslisterne, udelukkende hos Schlegel.

Kommissionen fandt, at den eksklusive købsforpligtelse var omfattet af artikel 85, stk. 1.

Kommissionen kunne imidlertid meddele en fritagelse efter artikel 85, stk. 3. Kommissionen lagde bl.a. vægt på, at langsigtede aftaler var en nødvendig og normal praksis inden for bilindustrien,

samt på at købsforpligtelsen var begrænset til 5 års varighed.

4. Vurdering

Foreningens vedtægter er en vedtagelse inden for en sammenslutning af virksomheder, og er således omfattet af konkurrencelovens aftalebegreb.

Den samlede omsætning af dagblade overstiger 1 mia.kr. Bagatelgrænsen i lovens § 7 kan således ikke finde anvendelse.

Konkurrencelovens § 5

Efter lovens § 5 finder bestemmelserne i kapitel 2 ikke anvendelse på aftaler inden for samme virksomhed eller koncern. Med hjemmel i denne bestemmelse har Erhvervsministeriet udstedt bekendtgørelse nr. 1029, der bl.a omfatter andelsvirksomheders interne aftaler.

Ved en andelsvirksomhed forstås – ifølge bekendtgørelsen - en virksomhed, hvis formål er at virke til fremme af deltagernes fælles interesser gennem deres deltagelse i virksomheden som aftagere, leverandører eller på anden lignede måde, og hvor virksomhedens afkast, bortset fra normal forrentning af den indskudte kapital, enten fordeles mellem medlemmerne i forhold til deres andel af omsætningen eller forbliver indestående i virksomheden.

Ved interne aftaler forstås aftaler mv., som er indgået mellem virksomheden som sådan eller mellem medlemmerne indbyrdes, jf. bestemmelserne i bekendtgørelsens § 2, nr. 3 og § 5, stk. 2.

Den Danske Presses Fællesindkøbs-Forening har til formål at indkøbe avispapir og andre varer med henblik på videresalg til foreningens medlemmer til anvendelse i medlemmernes egne virksomheder, jf. § 1.4 i vedtægterne. Udlodning af overskud til medlemmerne kan kun ske pro rata efter køb i regnskabsåret. Henlæggelser forbliver foreningens ejendom, jf. § 12.2 i vedtægterne.

Foreningen er således omfattet af definitionen af andelsvirksomheder i bekendtgørelse nr. 1029.

Bestemmelserne om købspligt for avispapir og forpligtelsen til ved virksomhedsoverdragelse at pålægge køber at indtræde i foreningen er at betragte som en aftale mellem foreningen og det enkelte medlem, og er således en intern aftale i bekendtgørelsens forstand.

Spørgsmålet er herefter om de omhandlede vedtægtsbestemmelser opfylder de krav, som bekendtgørelsen stiller til indholdet af de interne aftaler.

Ifølge § 5, stk. 3 i bekendtgørelsen skal bestemmelsen være nødvendig for at opnå en normal udnyttelse af andelsvirksomhedens kapacitet.

I det her foreliggende tilfælde har foreningen investeret i skibe, lagre mv. ud fra en forudsætning om, at der ved salg til medlemmerne opnås en normal kapacitetsudnyttelse af disse aktiver.

Bestemmelserne om bindingsperiode og købspligt bidrager til at opfylde denne bestemmelse.

Betingelsen i § 5, stk. 3 er således opfyldt.

Ifølge § 5, stk. 4 kan en andelsvirksomhed forpligte medlemmerne til at lade deres interesser som aftager varetage gennem andelsforeningen inden for en afgrænset tidsperiode.

Såfremt andelsvirksomheden ikke har en dominerende stilling på markedet kan bindingsperioden være af højst 2 års varighed. Hvis andelsvirksomheden har en dominerende stilling, skal bindingsperioden være væsentligt kortere.

Den Danske Presses Fællesindkøbs-Forening har en markedsandel på ca. 95\% og indtager således en dominerende stilling på det danske marked for avispapir. Bindingsperioden skal således være væsentlig kortere end 2 år. Foreningens medlemmer er som nævnt bundet til at aftage avispapir i en periode på 2-3 år.

Bestemmelsen i § 5, stk. 4 er således ikke opfyldt.

Ifølge § 5, stk. 2 må aftalen ikke have mærkbar virkning for tredje mand.

I relation til bestemmelsen om bindingsperiode og købspligt ses denne bestemmelse at være opfyldt gennem de begrænsninger vedrørende bindingsperiode, som er fastsat i bekendtgørelsens § 5, stk. 4.

For så vidt angår *bestemmelsen om sælgers pligt til at pålægge køber at indtræde i foreningen* skal det anføres at bestemmelsen bidrager til en tilfredsstillende drift af andelsforeningen og til at opretholde foreningens kontraheringsstyrke. Da bindingsperioden også gælder for medlemmer, der indtræder i foreningen i forbindelse med en virksomhedsoverdragelse, er bestemmelsen i § 5, stk. 4 ikke opfyldt.

Det må herefter konkluderes, at bestemmelserne i vedtægternes § 3.1 og § 2.4 ikke er omfattet af undtagelsesbestemmelsen i konkurrencelovens § 5. Dette skyldes, at bindingsperioden overstiger den grænse, som kan fastsættes efter bekendtgørelse nr. 1029. Bekendtgørelsens øvrige bestemmelser ses at være opfyldt.

Foreningens ansøgning må således bedømmes efter reglerne i konkurrencelovens kapitel 2.

Konkurrencelovens § 6

Vedtægterne for Den Danske Presses Fællesindkøbs-Forening indeholder bestemmelser om købsbinding og om medlemmernes pligt til at pålægge en køber at indtræde i foreningen i forbindelse med virksomhedsoverdragelse.

Disse bestemmelser begrænser andre leverandørers mulighed for at afsætte avispapir og medlemmernes mulighed for at købe udenom foreningen og er dermed konkurrencebegrænsende, jf. konkurrencelovens § 6, stk. 1 og stk. 2, nr. 2.

De øvrige vedtægtsbestemmelser, der bl.a. omfatter regler om fremskaffelse af kapital, afholdelse af generalforsamling mv. indeholder ikke konkurrencebegrænsende bestemmelser.

Konkurrencelovens § 8

Ifølge konkurrencelovens § 8, stk. 1, kan en aftale fritages fra forbudet i § 6, stk. 1, såfremt det skønnes at aftalen

1. bidrager til at styrke effektivitet i produktionen eller distributionen af varer eller tjenesteydelser m.v. eller fremmer den tekniske eller økonomiske udvikling
2. sikrer forbrugerne en rimelig andel af fordelene herved
3. ikke pålægger virksomhederne begrænsninger, som er unødvendige for at nå disse mål, og
4. ikke giver virksomhederne mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer eller tjenesteydelser m.v.

Alle 4 bestemmelser skal være opfyldt.

Bindingsperiode og købspligt

Det skal indledningsvis anføres, at konkurrencebegrænsningens styrke bestemmes af den kombinerede virkning af købsforpligtigelsens omfang og bindingsperiodens varighed. En afkortning

af bindingsperiodens varighed vil således svække de konkurrencebegrænsende virkninger af en 100\%'s købsforpligtigelse. Tilsvarende vil en nedsættelse af købspligtens omfang svække bindingsperiodens konkurrencebegrænsende virkninger. Der kan i denne forbindelse også peges på Kommissionens bemærkninger i osteløbe-sagen.

Foreningens bestemmelser om bindingsperiode og købspligt vil derfor blive behandlet under ét.

ad § 8, stk. 1, nr. 1

Foreningen har argumenteret for, at indkøb på langtidskontrakt af store mængder avispapir direkte fra producent frembyder en række økonomiske fordele i form af lavere købspriser og mindre omkostninger i forbindelse med transport og oplagring. For at kunne realisere disse fordele, må foreningen have en rimelig sikkerhed for at kunne afsætte de indkøbte mængder til foreningens medlemmer.

Foreningen har tillige peget på, at ordningen styrker forsyningssikkerheden ved levering af avispapir.

Styrelsen finder, at foreningens fælles indkøb af medlemmernes avispapirforbrug er forbundet med en række stordriftsfordele, og således indeholder en effektivitetsgevinst.

Bestemmelsen om bindingsperiode og købspligt indebærer isoleret set, at foreningen med høj grad af sikkerhed kan bestemme afsætningens størrelse og dermed fastlægge størrelsen af indkøb, lagerhold mv., hvad der i sig selv bidrager til at fremme effektiviteten. Bestemmelserne om bindingsperiode og købspligt indebærer tillige, at foreningens forhandlingsposition styrkes over for de meget store papirfabrikker, som dominerer på markedet for fremstilling af avispapir.

På denne baggrund må det vurderes, at betingelsen i § 8, stk. 1, nr. 1 er opfyldt.

ad § 8, stk. 1 nr. 2

Den effektivitetsgevinst, som aftalen indebærer, medfører lavere papirpriser og reducerer således dagbladenes produktionsomkostninger. I betragtning af den konkurrence, der eksisterer mellem dagblade og elektroniske medier, må det antages, at aviskøberne opnår en andel af effektivitetsgevinsten.

Betingelsen i § 8, stk. 1, nr. 2 er således opfyldt.

ad § 8, stk. 1 nr. 3

Foreningen har anført, at bestemmelser om købspligt og bindingsperiode er nødvendige for at sikre, at medlemmerne kan erhverve avispapir på favorable vilkår.

For så vidt angår bindingsperiodens længde har foreningen anført, at en bindingsperiode på 2-3 år er nødvendig for at sikre afsætningen af papir købt på kontrakter af mere end et års varighed.

Som nævnt indgår foreningen for nærværende aftaler af et års varighed, men har tidligere indgået aftaler af 3 års varighed.

Endvidere har foreningen anført, at bestemmelserne om købspligt og bindingsperiode er nødvendige for at opnå en rimelig forrentning af foreningens investeringer i transportmidler og lagre. Foreningen har tillige anført, at opsigelsesvarslets længde har til formål at sikre foreningen en rimelig tid til at tilpasse kapacitetsomkostningerne i form af lagre, skibe mv.

Kommissionen ses at have accepteret en bindingsperiode på op til 5 års varighed, jf. afgørelsen Schlegel/CIPO-sagen. Der kan også peges på, at der ifølge bekendtgørelse nr. 1002 af 16. december 1997 om eksklusive købsaftaler kan fastsættes en bindingsperiode på op til 5 år, jf. betragtning (11) artikel 3 d) i bekendtgørelsen.

(Det bemærkes, at bekendtgørelse nr. 1002 ikke finder anvendelse i den her foreliggende sag, da bekendtgørelsen alene gælder for levering af varer med henblik på videresalg).

Styrelsen finder, at der ved vurderingen af bindingsperiodens rimelighed navnlig må lægges vægt på varigheden af de aftaler, som foreningen indgår med sine leverandører. Ud fra det foreliggende – herunder de faktiske aftaleforhold på området – er det styrelsens opfattelse, at bindingsperiodens længde kombineret med den eksklusive købsforpligtelse er unødvendig restriktiv.

På baggrund af ovenstående finder styrelsen, at betingelsen i § 8, stk. 1, nr. 3 ikke er opfyldt.

ad § 8, stk. 1, nr. 4

Foreningen dækker ca. 95 pct. af det samlede danske marked for avispapir, herunder forbruget hos samtlige dagblade. Andre leverandører af avispapir vil være afskåret fra at sælge til denne del af markedet i en periode på 2-3 år.

Denne konkurrencebegrænsning styrkes af foreningens sanktionsbestemmelser, hvorefter en overtrædelse af aftagepligten kan medføre, at medlemmet pålægges en bod, der bl.a. fastsættes under hensyntagen til den fortjeneste, som medlemmet har opnået ved ikke at købe gennem foreningen.

Heroverfor kan det imidlertid anføres at medlemmer, der repræsenterer $\frac{3}{4}$ af foreningens salg af avispapir, kan ændre foreningens vedtægter, og på denne måde ændre eller ophæve bestemmelserne om købspligt og bindingsperiode i løbet af nogle få uger.

Der kan også peges på, at der ikke foreligger nogen lovmæssig hindring for at sælge avispapir på det danske marked. Endvidere gælder, at al avispapir importeres, hvorfor transportomkostninger ikke udgør en særlig barriere for udenlandske leverandører. Videre skal det anføres, at avispapir er en standardvare, som udbydes af en lang række europæiske leverandører.

Ser man på de forhold, som foreligger for medlemmer, der udmelder sig af foreningen, gælder det at de tre største medlemmer, hver især køber en mængde avispapir, som ligger over den grænse, som kræves for at kunne købe direkte hos papirfabrikkerne. De pågældende medlemmer vil derfor, hver især eller i fællesskab, have mulighed for at indkøbe avispapir på principielt samme vilkår, som foreningen. Det kan i denne forbindelse nævnes, at de tre største virksomheder aftager henholdsvis .. pct. .. pct. og .. pct. af den samlede danske avispapirforbrug. På denne baggrund kan der forventes et væsentligt konkurrencetryk fra de store udenlandske leverandører specielt overfor de store aftagere.

Ud fra de foreliggende markedsforhold skønner styrelsen, at bestemmelserne om bindingsperiode og købspligt ikke giver mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af markedet. Bestemmelsen i § 8, stk. 1, nr. 4 er således opfyldt.

Virksomhedsoverdragelse

For så vidt angår bestemmelsen om sælgers pligt til ved *virksomhedsoverdragelse* at pålægge køber at indtræde i foreningen skal der anføres følgende:

Ifølge foreningen er hovedformålet med bestemmelsen, at sikre foreningen mod at lide tab i forbindelse med virksomhedsoverdragelse, da foreningen ikke kan være sikker på, at den overdragne virksomhed vil købe avispapir hos foreningen. Bestemmelsen har tillige til formål at hindre en omgåelse af bestemmelserne om købspligt.

Det skal bemærkes, at bestemmelsen kun har betydning, når en overdragelse sker til en person eller en virksomhed, som ikke i forvejen er medlem af foreningen.

Til bestemmelserne i lovens § 8, stk.1, nr. 1 - 4 skal styrelsen anføre følgende:

ad § 8, stk. 1, nr. 1

Bestemmelsen sikrer foreningens afsætning og bidrager således til at styrke effektiviteten.

Betingelsen i § 8, stk. 1, nr. 1 er således opfyldt, jf. betragtningerne vedrørende købspligt og bindingsperiode.

ad § 8, stk. 1, nr. 2

Effektivitetsgevinsten vil komme alle aftagerne af avispapir til gode, herunder også de aftagere, der er indtrådt i foreningen, fordi de har købt en virksomhed fra et medlem af foreningen.

Den omkostningsreduktion, som effektivitetsgevinsten indebærer, må skønnes at komme forbrugerne til gode i form af lavere priser på aviser.

ad § 8, stk. 1, nr. 3

Bestemmelsen begrænser de salgsbetingelser, som et medlem af foreningen kan fastsætte i forbindelse med en virksomhedsoverdragelse.

For køberen indebærer bestemmelsen, at han må erlægge en betaling til dækning af indskud i foreningen. Dette beløb er bundet i 2-3 år, idet indskuddet kun kan frigives i forbindelse med en udmeldelse af foreningen. Hertil kommer, at køberen også hæfter for foreningens forpligtelser med sit indskud.

Ifølge foreningen har bestemmelsen ikke været anvendt i løbet af de seneste 5 år.

Som udgangspunkt kan det ikke kritiseres, at foreningen pålægger sælger en pligt til at køber overtager sælgers forpligtelser overfor foreningen – forudsat at foreningens vedtægter ikke i øvrigt er i strid med konkurrenceloven. I det her foreliggende tilfælde er denne forudsætning ikke opfyldt, idet bestemmelsen binder køber til at aftage hele sit avispapirforbrug fra foreningen i en periode på 2-3 år.

Betingelsen i § 8, stk. 1, nr. 3 er således ikke opfyldt.

ad § 8, stk. 1, nr. 4

Der henvises til betragtningerne under bindingsperiode og købspligt

Konklusion

Foreningens ansøgning om fritagelse i henhold til § 8, stk. 1 kan ikke imødekommes, idet bindingsperiodens længde kombineret med bestemmelsen om eksklusiv købspligt udgør en unødvendig begrænsning for at opnå foreningens formål, jf. § 8, stk. 1, nr. 3.

Såfremt bindingsperioden blev reduceret til en periode, der er væsentlig kortere end 2 år ville vedtægtsbestemmelserne være omfattet af reglerne i bekendtgørelse [nr. 1029](#) og dermed undtaget fra konkurrencelovens kapitel 2.